

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közmívelődési, társadalmi heti lapja és a Torda-aranyosmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre . . . . . 6 frt
Fél évre . . . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . . . 1 frt 50 kr
Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:
K. WERESS SÁNDOR.

Szerkesztői szállítás és kiadóhivatal, Hidutca 32.

HIRDETÉSI DIJ.

Ar szabály szerint.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Alsófokú iskoláinkról.

A régi vándorlegényi világ megszűntével úgy az iparos, mint a kereskedő-tanulók rendszeres oktatásban részesülnek felszabadulásukig.

Az iparos-tanulók, sokfajta mesterségek, iparágak tanulói lévén, szakszerű képzésben nem részesíthetők. Értjük a szakszerű képzés alatt az iparágokra speciálisan képző oktatást. Ha az életben mindenkinek mulhatlanul szükséges írás, olvasás, fogalmazás, ügyirat szerkesztés, legfontosabb jogi, alkotmánytani ismeretek, a történelem monumentálisabb eseményei, a reális tárgyak elemei, az iparágak fejlesztésére mulhatlanul szükséges rajzismeretek birtokába jut a 12. évtől 15 ig tanuló magyarak, akkor a mestersége szűk korlátán túl is magát feltalálni, érvényesíteni tudó öntudatos polgár válik belőle. E cél-elérésére az eszközök városunk ipariskolájának elég kedvezők. A tandíj oly csekély, hogy még a legnyomorúságosabb körülmények közt élő inas is a miatt az iskolát elkerülni nem kénytelen. A város is bőkezű ez iskolával szemben. Évenként legalább is 1200 frtot költ reá.

Már hogy az eredmény milyen, arról a vizsgákon van alkalmunk meggyőződni. A jegyzőkönyvi köszönet itt megvan ugyan a hazafias, s nagy sikerű működésért, de hogy hányan írják ezt alá, az igazán más kérdés. A város áldozatkészsége csak a pénz kiutalványozásáig terjed, de hogy iskolája legalább a törvényes alapon áll-e? az igazán gondját nem képezi.

Van még egy másik alsófokú iskolánk is, melynek létezése a multban is buvópatak volt, jelenben pedig már igazán soha elő nem tűnő. Alsófokú kereskedelmi iskolánk a kereskedő-tanulók legnagyobb (15—20 frt fejenként) megterhelésével állott fenn Minthogy elég nagy számú tehetős kereskedőnk saját hozzájárulásával e bajon segíteni nem akart, s hasztlannak bizonyult a kolozsvári keresk. kamarához, majd az államhoz való folyamodás, végre jelen tanévben iskolájok vezetését a városnak ajánlták föl.

Együttal e szaktárgyak tanítására valószínűleg megint a tanulók fizettségéből, 100, 100 frtot adnak.

Szándékosan emeltük ki a város áldozatkész bőkezűségét, az iparos iskoláról írottakban, hogy ez annál eklatánsabban szembetűnjék ugyancsak e nemeslelkű város eljárása a kereskedők iskolájával szemben. Ha már nincs is a város tekintettel arra, hogy a kereskedő tanulók legnagyobb része tordai gyermekekből kerül ki, ha már igazán szemétt is hunyunk akkor, mikor egy oly tekintélyes intelligens osztály neveléséről van szó, mint a kereskedőké, ki fog akkor csak egy szikrányi méltányosságot felhozhatni, mikor kerekasztalban szólva az ipariskola 1200 frtot kap évenként az alsófokú kereskedő-iskola még néhány száz forint segélyt érdemel?

Hogy a város, s a keresk. egyesület tárgyalásai mire vezetnek, nincs szerencsénk ismerni. Csak mint kiszivárgott hírt vetjük fel azon propositiót, hogy az alsófokú keresk is-

kola az ipariskolával kapcsolassék össze, s annak mint egy külön alosztálya a szaktárgyakból külön órákban, külön szakember vezetésével álljon.

Figyelembe véve hogy a keresk. tanítványok, majd mind az elemi iskolai képzésnél magasabb (1, 2, 3 stb. gymn, reál, polg. isk. oszt., végzetek) részesült, de másrészt még az általános ismereteket nyújtó tárgyaknál is jövő foglalkozásukat célzó tanítás is kívánja még a nyelv-, tört., alk., termész. tárgyak együttes tanulását is. S ha mint külön iskola fenn fog állhatni, akkor is a tanterv egy-egy osztályra 7 órát írta elő, 3 osztályra 21-et, egyrészt a szaktárgyak tanításával megbízandó 2 ember a 21 órát nem is vállalhatja el, de még másrészt az általános műveltséget nyújtó ismereteket még egy tanerőnek kell előadnia 200 frt költséggel tehát, az iskola valóban nem állhat fenn.

Rég óhajtott szükség, hogy e fontos iskolák is végre szerveztessenek, főleg pedig az, mely két hónap óta mind készül, de megnyilani oly nehezen tud.

A legtisztább jóakarát s a haladékos oly nehezen tűrő ügy adta kezünkbe a tollat, nem provokálás, sértés, de a hol s a hogy lehető, javítás a célunk.

G.

AZ „ARANYOSVIDÉK” TÁRCZÁJA.

Három év.

Egy menkő magastetejű kalap van a fején. Kezében egy kurta-vastag dandy bot, mely hol a járdát döngeti ödöngés közben, hol a levegőben lóginyázik. Nadrága ujdonat új, s félig fel van gyűrve, mintha sár volna. Szemén hol egy fél, hol egy egész pápaszem. Czipője fekete törpe sarku, — mert úgy készítették — divatosan. S így felszerelve, napi szórakozó sétájában ha éppen köszöntéssel alkalmatlanodik valaki, egy rövid „jó napot,” vagy „ásszögája”-t megereszt s azután tovább folytatja dünyögő nótáját: „un de csi — do de csi!!!..”

Mit a világ neki? A legnagyobb úr a világon azok között, kik anyától lettek s az apró napi események mulandó pástortüzeinél fűtöznek. Tele csillogó reménnyel melynek sugara a minister székeinek bársonyáig még meg sem török. Tele ifju hévvel, tüzzel, lelkesedéssel és ideális szerelemmel. Az ő világa nem is e világból való. Mindaz a mi körülötte forog és nyüzsg, ez a sivár élet, csüggedt feji, bádgyadt szemü és sápadt arczu embereivel nem egyéb, mint hű satellesek, „ő érte jött létre, csupán ő érte mind.”

„Hát még ha eszébe jut ifju virága, a szép hajnali álom, kit ő úgy imád s ki őtet imádja!!!.. Oh mily édes az élet, mily szép a világ!!! Nincs, nincs a világon nála boldogabb . . . . .”

. . . . . És ez egy év története.

Ihon van ni! szervusz pajtás! mi a menkő bujt beléd, hogy olyan ritkán látunk a clubban?

— Nem lehet olyan gyakran hékám! Talán tudod, hogy megházasodtam s a mi még ennél is főbb, hivatalban vagyok. Az igaz, hogy . . . csak olyan . . . de mindegy! Beláttam, hogy nem lehet olyan hirtelen, csak lépésenként érni magasabb, magasabb fokra. Egyelőre elfogadtam ezt a kis állást; többre nem mehetünk; ebben is a sógorom s nagybátyám járt, hogy szert tettek egy kis protekcióra, s így lettem díjtalan segéd-helyettes gyakornok jelölt; de itt is becsülettel kell ám megállani a helyét, különben jövőre felkopik az állunk.

Egyszerű rendes kalap van a fején, sem előre, sem hátra csapva, éppen rendesen téve. Kis pálcika a kezében. Ruhája rendes, járása egyenes. Nem dalol semmit.

Bálokban ritkán jelenik meg, akkor sem rendez. Kocsmáknak, vendéglőknek meg épen csupán elmosódott képei és emlékei tűnnek még föl olykor-olykor s borzasztó emlékül jut eszébe a hóbortos világ, melyben éles vassal ontott vért négy tanu szeme láttára, a miért czipője órrára s így tyukszemére talált véletlenül lépni Hirtelendi úr

Nem is bánja, ha nem látják innen-onnan az ablakból, mint konkorodik cigarettájából a füst, kékes-zöld színt játszva, mint akkori ábrándos reményének ragyogása.

Elmult, elenyészett minden mint a füst és lehellet. Egyenesen hazafelé tart, hol a felesége már tált és a ki várja-várja, jön e már . . .

— Oh milyen szeszélyes, néha szegényes, de mindig milyen nagyszerű ez az élet! És ez a második év története.

Beszélnek * az emberek * szegénységről, nyomorúságról, s minden egyébről, a mi tulajdonképpen nem szegénység és nem nyomorúság. Itt egy ifju. Átszenvedett mindenátkot, megvetést és gyűlöletet; s minden egyéb földi férget, mely rá esett csuszva; mászva mind eltűrte egyre-másra. Vár jobb időt, remél boldogabb napokat. Ha majd reménye csak század részben teljesül is, ha majd — akármilyen csak dijas lesz, boldog lesz, s addig ennek reménye is gazdagit.

De, a mint a méhkasból kirepülnek és szétoszolnak a méhek, a mint az iskola kibocsátja magából a tudós ifjakat, s miként a fa lehányja magáról az érett almát és a mint az északi rideg szél a fenyőfák közé fúva eloszlatja a ködöt, úgy oszlott el itt is az ábrád és remény.

De azért még nincs szegény ég. Valamit tán csak ad az ég. S a reménység közepette hirnök érkezik lihegve, úgy hívják Gólyánéniké, s szól fáradtan illetődve: „Egy nagy fiu, teringette!”

Nem szegénység ez. Lám megmondtam, higj és remélj.

Hanem azért . . . . . Egy menkő törpe kalap van a fején. Kezében semmi. Szeme is magára, segítség nélkül néz, mégis tisztán lát. Ha mellette mégy üdvözöl: „alászolgája! Czipője sarka felette törpe, mert elkopott.

Nem dudorász, csak gondolkozik . . . . . És ez a harmadik év története.

Borbély György.

A torda-aranyosmegyei tanítótestület évi rendes közgyűlése.

November 6. és 7.

Az egylet tagjai költséget nem kimélve, megyénk legtávolabb s legnehezebben megközelíthető vidékeiről is nagy számban gyűltek össze. De a vendégek sorai se hiányoztak. Ott láttuk ifju alispánunkat is a diszes csoportban. A meleg érdeklődés, várakozás el is nyerte méltó jutalmát. A gyűlés tárgya mindvégig a legváltozatosabb s tanulságosabb volt. Már az elnöki megnyitó ügy tartalmassága, mint a legújabb tanügyi mozgalmakra kiterjeszkedő voltánál fogva méltó bevezetés volt. Valóban a lefolyt egyleti év úgy országos, mint egyleti mozgalmak s tevékenységben dús. Majd a megyei főorvos, dr. Szentpéteri Lajos tanulságos s mindvégig érdekes előadásban ecsetelte az iskolának befolyását a vérkeringésre. Az iskolai padok szerkezetére semmi gond nincs fordítva. A gyermek ülésénél az egész testsúly a felső lábszáron van. Ez, mint valami kötelek a vérkeringést megakadályozza. A felső lábszár alatti testrészekben a vér megkevesbedik, felül megtulsozik gyülemlik össze. Míg a vértolulás az agyig jut, elő áll a szédülés, szemképrázás, émelygés. Ha előre hajolna pl. írva kénytelenek a tanulók legalább 1/2 órát tölteni, akkor a melykas összenyomatik, ezáltal működése gátolódik. A szénsav, vizgőz, nem ürül ki, friss levegő az amugy is legtöbbször megromlott levegőjű tanteremből nem jut be a tüdőbe, a vér nem tisztulhat meg. Ehhez jönnek az emésztési zavarok, az étvágytalanság folytán hiányos, ki nem elégitó táplálkozás. A megromlott s sok lényeges alkotórész hiányos vér nem képes a testet kellőleg táplálni, azért szervének működése zavarva van. Előállnak a mirigydagánatok, sápkórság, stb. más folyton szaporodó kinnövései mai modern nevelésünknek. Felhívja ezekkel szemben a tanítóság hathatós segítségét, ők tanítványaik második szülei, ismerve azok gyengéit, legkönnyebben vehetik elejét az említett bajoknak.

Ez előadást követte Csiki István felolvasása a nemzeti nevelésről a népiskolában. Igazi hazafias pathos adta eszméikkel, szavakkal fejtegeti a nemzeti jellem nevelésének szükségességét s ennek eszközeit.

II. Vilmos német császár nem rég hangoztatta a nevelés nemzeti irányát; a történelem a tanúság, hogy ennek megtámadása nagyobb mértékű volt a nemzet testén a legzsarnokibb önkényűnél. Nekünk, annyi idegen nemzetiségű törekvésekkel szemben, kettős kötelességünk a magyar történelem intenzívebb, a zsenge gyermek lelkére jobban ható módon való tanításától s a szülői háznak az iskolával összhangban lévő nevelésétől várja.

Csiki után Kriza Sándor ült a felolvasó helyére. Tartalmas tanulmányban ismerteti dr. Kiss Áron „Magyar gyermekjátékok gyűjteménye” című művét, valóságos tárháza e könyv az igazi magyar gyermekjátékoknak. Magyar népeletben gyökereznek azok, soknak fonalai az ősmundákig vissznek. Együttal kiemeli a játék rendkívüli testfejlesztő voltát s ezzel szemben az iskolafentartók, legtöbbször az iskolavezetők közönyét is. A gyermekek is, mihelyt 13, 14 évet elérték, már szégyelnek játszani.

A felolvasások sorát Kósa Sándor módszeres előadása váltotta fel. A közönséges történetekkel való műveletek tárgyalásán fejtette ki a számtanítás egyedüli helyes módját: a kifejtő, leszámoltató, gondolkozni tanító módszerét.

Déliután folyamán volt Kanyaró Mihály gyakorlati tanítása az un. elemi iskola 4-ik osztályában. A nyelvtan, egyike a legszárzabb tárgyakkal képezte a tanítás tárgyát s mégis a tanteremben töltött néhány negyed óra igazi élvezetet nyújtott Jelenlévő idegenek figyelmét is nagy mértékben magára vonta. Ily vonzó előadás minden esetre megtermi gyümölcsét.

Adorján Domokos, eszmékben gazdag vitatételnek szánt dolgozatot olvasott fel a fegyelmzésről s annak módjáról. Annak megvitatása, valamint Schmidt Rezső új alaku palatáblája célravezető voltának eldöntése jövő évi közgyűlésre tüzetett ki. Addig az egyes körök tanulmányozás, illetve kísérletezés alá veszik a felvetett ügyet.

Még a tisztikar s a választmány választotta meg. Kósa Sándor, majd Varga Dénes az elnökséget, Borbély György a titkárságot, el nem fogadván újbóli választás folytán elnökké lön: Kriza Sándor, alelnök: Nagy Béla, titkár: Volenszky Gyula, jegyzők: Haller Zsuzsika és Csákány Sándor, pénztárnok: Bölöni István, könyvtárnok: Adorján Domokos, választmányi tagok: Májai István, Mezei Antal, Antal Dénes, Burger György, dr. Szentpétery Lajos, Vincze Béla, Nagy Béla, Váradi Lujza, Zsigmond Gizella, Kriza Sándor, Fekete Ilka, Varga Dénes.

Méltó befejezése volt a napnak a sikerült hangversenyyel egybekötött műkedvelői előadás. Az alispáné ó nagysága védnöksége alatt álló előadáson zsufolásig megtölt a terem. Nemcsak változatoságával, de főképpen a szereplők művészi előadásával, az estély egyike volt a legélvezetesebbeknek. Térszűke miatt a részletezésbe nem bocsátkozhatva, röviden vázoljuk még a következő napját a közgyűlésnek.

Szombaton tartotta közgyűlését a m. tanítói-segélyegyesület. Három évi fennállása óta nemcsak anyagilag, de különösen erkölcsileg nagyot szaporodott az egylet: oly védnököje, mint alispáné ó nagysága s oly tiszteletbeli tag tevékenykedik érdekében, minő Simó Béla a kir. tanfelügyelő Vagyon is az 1000 frtot már meghaladja, ezentul szolgálhat tehát hamanus céljának s a szegénysorsu tanítóknak leend istápolója.

A segélyegylet tisztikara s választmánya következőleg alakult meg: elnök Varga Dénes, alelnök Borbély György, titkár Burger György, pénztárnok Antal Dénes, választmányi tagok: Májai István, Mezei Antal, Bölöni István, Adorján Domokos, Kriza Sándor.

Egy évi vizontlátásra szoritottak kezét a pályatársak. Ki tudja hányan térünk meg jövőre s azon boldog tudattal-é, hogy jelen gyűlés alkalmával tofodett sebeink közül valamelyik megint orvoslást nyer? Éltesse addig is a legjobb remény; az egy év legkisebb árnyát se vessse azon lelkesedés, szeretetre, mely oly eszményiesen szárnyalva lengte át a 91-iki közgyűlési tanácskozásokat.

A phylloxera elleni védekezés.

A viszonyokhoz mérten megválasztandó amerikai fajok között főként kissobb szőlősgazdáknak anyatókúl a Jork Madeira lenne leginkább ajánlható, mert ez mellett, hogy alanyul szolgál, együttal még saját termésével is jövedelmezhet. Ha a szőlők ily uton már rendszeren beállítva lettek, az anyatókék eltávolítandók és esetleg további vesszőszaporításra még célszerűen felhasználhatók lesznek.

Ezen itt röviden ecsetelt és viszonyaink között egyedül alkalmasnak tartott két védekezési móddal sikert azonban csak úgy érhetünk el, ha belátva a phylloxera vész nagyságát és okulva az általa hazánkban már is okozott nagy nyomoruságon, mielőbb az önvédekezés terére lépünk, oly formán, hogy megyénként, vagy szőlővidékeként szövetkezve önmagunkat mogadóztatjuk, s az ez uton befolyó összeget mielőbb erélyes védekezésre fordítjuk, hogy ezen megadóztatás miként és mily mérvben leend eszközlendő ez annak idején az illető szövetkezeteknek lenne feladata, erre nézve csak annyit óhajtok még megjegyezni, hogy nekünk mindenekelőtt szükségünk volna egy hivatását értő és azt teljes odaadással betöltő kormánybiztosra, kinek feladata lenne a védekezési ügyet szervezni, felügyelni, s a mi fő annak minden ágában tényleg közreműködni. A

kormánybiztos együttal közvetítője is lenne a védekezéshez nyerendő állami segélyeknek és intézkedéseknek, az ő rendelkezése alatt állának a neki segédkező állami vándortanítók, s a nagyobb szőlővidékeként, vagy egyelőre legalább megyenként alkalmazandó phylloxera felügyelők, kiknek teendője ismét abban állana, hogy működési körükbe eső összes szőlőket folytonosan figyelemmel tartsák, s a községek intelligensebb elemektől szervezendő szőlő felügyelő-bizottságoknak phylloxera vizsgálatokban, irtási munkákban és amerikai fajokkai védekezésben segédkezzék. Továbbá szükséges volna, hogy a községek előjáróinak szigorú felelőssége alatt ismételtelen kötelességévé tétessék a phylloxera törvények és rendszabályok ellenőzése és végrehajtása, kötelezendők lennének együttal arra is, hogy szőlőirtások alkalmával a rendőri felügyeletet teljesítsék.

Mert igénytelen nézetem szerint csakis kellőleg szervezkedve, szakismereten alapuló egyöntetű eljárással, s az ügyért lelkesülő vállvetett közreműködéssel leszünk csak képesek a phylloxera vésszel megküzdhetni, s azon Isten segédelmével győzelmet aratni.

Midőn végeredményként ismételtelen azon teljes meggyőződésemet fejezem ki, hogy mi itt Erdélyben, csakis a teljes irtás és ezzel kapcsolatos amerikai fajokkai védekezéssel fogjuk szőlőinket több éven át fenttarthatni, s azt a pusztulással lépést tartva reconstruálni, ajánlóm ezen védekezési ügyünket, érdeklő javaslatomat a t. közönség becses figyelmébe.

Morágyi István.

a.-enyedi vinczellér-képezde igazgatója.

(Vége.)

H I R E K.

— Br. Józsi Lajos, ki megyénknek a 30-as években főispánja volt, Kolozsvártt elhunyt. Országrészünk legnépszerűbb főurat november 10-én temették el Kolozsvártt a lakosság nagy részvétele mellett. Az elhunytért engesztelő szent mise áldozat f. hó 12-én tartatott meg székvárosunk piaci nagy templomában, melyen a megyei tisztikar is jelen volt.

— Kinevezés Vajna Vincze albiróvá, s Langer Lajos Kolozsvár vidékijb. aljegyző jegyzővé nevezetett ki törvénytársainkhoz.

— Tordai Greil Erzsébet, városi k. szülőtte, ki a magyar irodalmak ismertető felolvasásaival Európa nagyobb városaiban méltán feltűnést keltett, mint értesültünk hazánkba jön, f. hó 18-án Budapesten, 21-én Nagyváradon, 25-én Kolozsvártt, 27-én Nagyenyeden, 29-én Maros-Vásárhelytt, december 1-én városunkban fog fellépni. Előlegesen is felhívjuk olvasóink figyelmét az érdekesnek ígérkező estélyre.

— Gyászhir. A következő gyászjelentés küldetett be szerkesztőségünkbe: Lőrincz Veronika, maga és gyermekei: Endre neje Csató Zsuzsanna, Gábor neje Domokos Mariska és gyermekei: Gabriella, Lőrincz neje Tóth Eszti s gyermekei: Adár, Katinka, Zoltán és Janka; sógora Lőrincz Lajos és neje Jobbágyida, gyermekei: Eliz és József, testvére özvegy Lugosiné, Nagy Anna és gyermekei: Miklós, ugyszintén minden közeli és távoli rokonok nevében szomorúan jelentik, hogy a jó férj, apa nagyapa és rokon Nagy Dénes nyug. 1848-iki honvéd-főhadnagy, élete 78-ik, boldog házassága 40-ik évében f. év és hó 10-én d. u. 3 orakor, végegyengülésben csendesesen kimult. Tordán, 1891. november hó 11. Nyugodjék csendesesen!

— Hangverseny, tánczozal egybekötött műkedvelői színelőadás. Megyénk tanítótestületének közgyűlése, mint rendszeren, úgy az idén is egy szép estélylyel végződött. S e mostani minden eddigit felülmúlt anyagi és erkölcsi sikereire nézve. Az anyagi siker a tanítói segélyegyesület javára volt, az erkölcsi pedig a megyei tanítótestület jó nevére. A fényes sikerre különösbbe két körülményt emlitünk fel. Egyik az, hogy Sándor János alispáné ónagysága a tanítói segélyegyesületnek a védnöke, a más-

dik az, hogy egy szereplésre sikerült megnyerni Kolozsvárról Gál Gyula jeles színművész és író, ki a jótékonyág iránti nemes érzettől indítatva jelent meg közöttünk, s előadta zsúfoltház előtt a „Hajótörés“ magányjelenetét. Sokszoros kivívás, taps és ujjazás jutalmazta a derék előadást. Engedve az ujjazásnak előadta az után egyik saját költeményét, a vén „Komédiás“ halálát, mely hogy sajátja, elhallgatta, pedig nem válik szegényére; úgy a darab, mint az előadása többszörösen fokozott előnyben mutatták be a szerzőt. Az ifju művészt elragadtatva hallgattuk s viharos tapsal jutalmaztuk. Közönségünknek jól esik ritkán-ritkán egy-egy ilyen hallani. És Gál úr Tordán is megismertette jó nevét, mely feledésbe nem megy, főleg ha szerencsénk lesz még egyszer-mászor találkozni. A műkedvelők közül a már ismert jó neveket találkozunk: Salamonné; Petőfi Janka szavalt, tov. Hambrich Károly, Lefkovits Albert, s Doleschal Zoltán solót és Csákány Sándor vezetése alatt a polgári vegyes dalkör — karban — énekeltek, s Nagy Béla (rendező), Orel Géza pénzügyi fogalmazó, Salamon Ferencz, Gothárd József, Petőfi Janka és Haller Zsuzsika k. a. „A tiszaháti libácskát“ játszották el, utóbbi virágbokrétaival jutalmaztatott. A végén vidám társasvacsera és jókedvű táncmulatság volt reggelig. Felülfizettek: alispáné öngyűsége 4 frt 20 kr, Deézi Zoltán 4 frt 20 kr, Fekete Lajos építész 1 frt. 20 kr, dr. Horváth Miklós 50 kr, az iparos-egylet vegyes dalköre 1 frt 50 kr. Hálás köszönet érte. Tiszta jövedelem 105 frt 92 kr, melylyel a tanítói segélyegyesület alapítókéje elérte a 1036 frt 29 krt, s így a segélyezés már megkezdhető a nyomorban levő tanítók között, a miért sohasem árt nekünk egy-egy ilyen gyönyörködtető estélyen rész venni. —y.

— **Megyénk közigazgatási bizottsága** kieszközölte, hogy Tordán amerikai szőlőtelepet állítanak. A telep létesítésével Tulogdi Samu szakképzett derék gazdánk lesz megbizva. Olyan intézkedés, mely örömmel tölti el a szőlőbirtokosokat, s míg egy részről jól esik látni, hogy a megyei szőlőgazdák érdekében megyénk közigazgatási bizottsága akar és tud is tenni, más részről nyugodtabban nézünk a phylloxera pusztításának elébe, mely be fog következni emberi számítás szerint.

— **A tordai iparos ifjak férfi- és vegyes dalkara** folyó hó 21-én, szombaton Csákány S. karvezetése alatt jótékony célú és táncszal egybekötött dalestélyt rendez, a következőkkel: 1. Jelige, énekl az iparos-egylet dalkara. 2. „A dal.“ Szohr L. től, énekl az iparos-egylet férfi kara. 3. „Magyar király-himnusz,“ írta ifj. Szotyori Nagy Károly, énekl a vegyeskar. 4. Szavalt, Orel Géza pénzügyi fogalmazó úr által. 5. „Fájó emlékek,“ Zimaytól, zenekiséret mellett énekl: Fenyő Biri és Szabó Ilona. 6. Népdalok. Szentirmay Elemértől, énekl az iparos-egylet férfi dalkara. 7. „Édes lánykám, jó angyalom,“ duett Hubertől, énekl: Hegedüs Ferencz és Urbán Károly. 8. „Magyar népfelkelők indulója,“ szövegét írta Petőfi Sándor, zenéjét ifj. Szotyori Nagy Károly, a helybeli első zenekar kísérete mellett énekl a vegyes dalkar. Beléptidij személyenként 60 kr. gyermekjegy 30 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. Kezdeté fél 8 órakor. Ezuttal is föl hívjuk az érdeklődő közönséget, e változatosan összeállított dalestélyre.

— **Baromfitenyésztés.** A földművelésügyi m. kir. miniszter 1891. évi október hó 16-án a baromfitenyésztési bizottságokhoz a következő leiratot intézte: „Baromfiaink satnyulásának egyik főoka, hogy az állatok rokontenyésztésben kezeltetnek és a vérujításra, vagy vérfelfrissítésre vajmi kevés gond fordítatik, holott okszerű tenyésztés mellett a vérnek időnkénti felujításáról kellene gondoskodni, olyformán, hogy a tenyésztésre idegen udvarokból vagy helységekből szerzett jó him-állatok használtassanak. Ez könnyen és minden áldozat nélkül keresztülvihető, a mennyiben a tenyésztők him-állataikat kölcsönösen kicserélik, vagy akár új idegen him-állatokat szereznek be. Ez által nemcsak az ivadék lesz erőtelje-

sebb és fejlettebb testű, de a tojások termékenységének százaléka is emelkedni fog. Egyik feladata volna tehát a baromfitenyésztési bizottságnak a hatásköre területén levő baromfitenyésztőket erre figyelmeztetni, és őket idegen vérnek tenyésztésükbe való bevezetésére buzdítani. Felkérem ez okból a baromfitenyésztési bizottságot, hogy a tenyésztőket a rokon vérbe való tenyésztés káros voltára figyelmeztetni, s a vér felfrissítésére buzdítani sziveskedjék. Köszönettel fogom venni, ha a bizottság ebbeli eljárása eredményéről hozzám annak idejében jelentést teend. Gróf Bethlen s. k.“

— **Tesztaneműek készítése** című alatt jelenik meg legközelebb egy házagot pótló munka, melyet teljes jóindulattal ajánlunk minden magyar gazdasszony figyelmébe. A mű közel 300 féle tesztának különböző módon való elkészítésével ismerteti meg s hisszük, hogy mint páratlanul álló munkát minden gazdasszony igyekezni fog megszerezni. A mű szerzője Erzsébet néni, a múlt évben megjelent s a közönség és sajtó által kedvezően fogadott beüttes könyv írója. A könyv előfizetési ára 80 kr., mely összeg legelőször ebben postattalványon előküldendő be Tarczali Dezső könyvkiadónak Nyiregyházára, ki bönmentve küldi meg mindenkinek megjelenés után a derék munkát. Megjelenés után a könyv ára 1 frt lesz.

— **Ez is megelhetési mód.** Rostás Lázár, Rostás Csukur és Moldován Mária sátoros cigányi minőségnek örvedenek, s mint ilyenek nem sokat csinalnak belőle, vajjon mikép készül el számukra a disznópecsenye. A múlt héten Muntján Szimjon m. kezei lakos 4 darab sertését azon jámbor czélzattal, hogy ingyenes pecsenyéhez jussanak, megmérgezték, s a lehető jámbor pófával jelenkeztek azokat eltakarítani. De a turpisság kitudódott, s most a ludasi kir. járásbiróság börtönében elmélkednek eljárásuk szabálytalan volta felett.

— **A beállott őszi napokkal** gyakorivá lett a gyermekek elhalálása. Differitisz eset is jött elő három háznál. Rendőrségünk erélyesen meg teszi a maga kötelességét, s ebből kifolyólag megbüntette Burján István napszámost, Hutyka Gábor csizmadiát és Téglás Istvánt, kik gyermekeik orvos általi gyógykezelését bűnösen elmulasztották.

— **Hírek innen-onnan.** A kolozsvári mentő-egyesület a napokban tartá meg alakuló közgyűlést. Andrassy Aladár gróf tudósítása folytán az első felszereléssel a budapesti mentő-egyesület látja el a kolozsvári mentő-egyesületet. A közgyűlés elhatározta, hogy a városot segélyt kér. — Jenő főherczeg a 13. huszárezred parancsnoka nem vendége, hanem húzamosabb ideig lakóssa lesz ezentúl Budapestnek. — Vaszary Kolozs herczegprimást ma Szapáry Gyula gróf miniszterelnök, Csáky gróf kuituszminiszter, Volafka N. m. o tanácsos látogatta meg. A primási székhely, mint halljuk, nem Budapest lesz, hanem Esztergom marad Csak a primásnak kötelességévé tétetik, hogy valahányszor a király hosszasabban Bugapesten időzik, vagy az országgyűlésnek nyilvános tárgyalásai vannak a fővárosban tartózkodjék, vagy maga helyett érseki helynököt rendeljen ki. — Az orosz czári pár ezüst mennyegzője, mely e hó 5-én folyt le, az országban, sőt még párisban is megünnepelett. — Apponyi Albert gróf nem várt fényes fogadtatás és örömmel üdvözöltetett Zomborban, nemcsak a párt nagyszámú tagjai által, hanem a lakosság részéről is, kik fákláymenetet, beszédek is rendeztek tiszteletére. — XIII. Leó pápa egészsége, mint távirózzák Rómából, napról-napra hanyatlík, s az új pápaválasztás eshetősége mindinkább előtérbe lép. — Ugy a magyar mint az osztrák delegációk a múlt héten kezdték meg gyűléseiket, nov. 11-én fogadták Felsőge a tisztelő delegációkat. Az elnökök beszédeire válaszólag királyunk megnyugtatólag nyilatkozott az európai helyzetről. — Rómában a miniszterválság van készülőben. — A nemzetközi békekongresszus nov. 11-én nyitották meg Rómában, a Capitulumban. A mi országunk is képviselve van

Franciaországban a parlamenti helyzet kezd kritikussá válni Rouier pénzügyminiszter csak 32 szótöbbséget kapott. A miniszteriumban is a mérseket, s a radikális áramlat áll szemben egymással. Az oroszbarát tüntetés ket is az orosz kormányhoz közel álló lap, a Nov. Wrenji erélyesen visszautasítja. — Erzsébet királynék Kairóba fog utazni. — Beniczur Gyula, a festészeti mesteriskola igazgatója Szófiába utazott Ferdinánd bolgár fejedelem életnagyságu arcképet elkészítendő. — Könnyelmű penzspekulációk Berlinben tekintélyes bankokat vittek a romlás szélére. Nem egy, még tegnap milliómos bankár üngyilkos ágbán keresett menekvést a szegényületes bukás elől. — Bécsben, Albrecht főh. tábornagy elnökele alatt, haditanács volt, mely két igen fontos határozatot hozott. Az egyik határozat következtében, az orosz csapatmozgalmakra való tekintettel, Galicziában három ezreddel fogják szaporítani csapataink számát. A másik határozat okvetlenül szükségesnek nyilvánította azokat a költségeket, melyeket a két kormány a közös hadügyi budgetből törült. A „Fremdenblatt“ a bécsi katonai tanácskozásokról azt írja, hogy e tanácskozás fő tárgya a galicziai vasuti szervezett volt. E végből a galicziai három hadtest parancsnokai is résztvettek a tanácskozásokban. — Zavaros világ van Szerbia kormányzatában. A miniszterek egymásra törnek s most egymást buktatják. Vuics pénzügyminiszter alig mondott le, máris utána ment Tausanovics belügyminiszter s egy nappal később lemondott az egész kormány. A regenség nagy nehezen ideiglenesen maradásra bírta a kormányt s a radikális pártot kínálta meg, hogy alakítson kormányt, de még eddig egyetlen egy vállalkozó sem akadt, a ki elvállalna egy miniszteri tárczát. — Milán király 2 milliós kölcsönéről is küldt, hogy azt nem a Volga Kamena orosz bank adja, mert a királynak összes szerbiai vagyona nem nyújt fedezetet még csak egy félmillióra sem, hanem igenis adja az orosz kormány, egy az orosz és a szerb kormány közt kötött titkos egyezmény alapján.

CSARNOK.

II. Egy adat a határfelosztásához.

Szolgálatomat ajánló és Istentől minden üdvösséges jókat jószerencsés hosszú életet kívánok Nagykk és kelmetk.

Akarom értésére adni Nagykk és kelmetek quod in Ao 1772 die circa festum pentecostis küldte el engemet Torda vármegyében Tordán lakó nemzetes Szeghalmi András ur Nemes Torda várossa Hadnagy Tiszti szerint h. elmennék Torda vban Tordának abba az résziben, mely olim (egykor) új Tordának nomináltatott, és ot ha kiket azon helynek lakosi közzül találnék azok vagy azok által másokk megh jelenteném, hogy Nemes Torda várossa végzéséből ugyan azon nemes város hütös Assessori és Hadnagy Uramék, Nótárius és Földosztó Uraimékkal több becsületes embe- rekkal una, az megh nevezett Nemes Város határanak elosztására és kikit értéke szerint való földekkel párticipálni mennének. Azért ő kelmek közzül ha kiknek szántóföldre szükségek volna illendőképpen részt tenni ő kgymk készek volnának, mivel ugy tudgyák Tiszt uraimék az Torda várossa egy Corpusba redigáltatott. Én azért elmenve az fenn meg irt esztendőkebe ez idő tájba találá T. N. Szigety Márton urat Torda vármegyében Tordán az maga házánál mely olim Új-Tordának hivattatott, és az előmben adatott szók szerint ő klmét és ő kegyelme által másokat is admonealok, melyre ő klme tön illen választ, nekem is van Oh-Tordába házam, de én most nem mehetek, az mely barátomnak kell mennie ő dolga. Mely dologh én általam így men- vén véghez énis irtam megh fide mea Nagy- ságtoknak és Kegeyelmeteknek.

Datum Ao die locque prescripto Correcta Nagyságtok és kegyelmetek méltatlan alázatos szolgálója Torda város edgyik hütös vice birája

Vida István m. p.

SALIGNAC & Co. legelső, legrégebb, többszörösen érmekkel kitüntetett COGNAC-GYÁRA.

Részvénytársaság. — Alapított 1809-ben. 4-x

Értesítjük a n. é. közönséget, hogy kitűnő, tisztán francia borokból készített gyártmányunknak kizárólagos elárúsítása, melynek jóságáért és valódiságáért kezeskedünk.

Egyedüli főraktár: **FEKETE FERENCZ-nél** Tordán.

Sz. 1680—1891.

tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat,

A tordai kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírre teszi, hogy Runkán Gligor s társai végrehajthatónak, Gringyán Ila végrehajlást szenvedő elleni 84 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a tordai kir. törvényszék (a felvinczi kir. járásbíró) területén levő Vajdaszeg község határára fekvő a vajdaszegi 56 sz. tjkvben A+314, 315 hrsz. 104 frt, 820 a. hrsz. 68 frt, 1439. 1440 hrsz. 2 frt, a vajdaszegi 38. sz. tjkvben átvitt 1164. hrsz. 98 frt, a 208 hrsz. 894 a. hrsz. 90 frt, a 186. sz. tjkvben 108/1, és 107/1-107. hrsz. 237 frt, a 200 sz. tjkvben 210 hrsz. 72 frt, a 185. tjkvben 611/1, 613. hrsz. 32 frt, a 213. számú tjkvbe átvitt 338. hrsz. 15 frt, 383. hrsz. 12 fét, 1368/1 hrsz. 17 frt, 872. hrsz. 66 frt, a 215. sz. tjkvbe átvitt 1226 hrsz. 56 frtban, összesen az árverést 709 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1891. évi decz. hó 10-ik napján d. e. 9 órakor** Vajdaszeg község házában meg tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 70 frt 90 krt o. é. készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át szolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóságtól.
Tordán, 1891. augusztus 25-én.

Solymosi Miklós,
kir. tszki bíró.

Hatóságilag engedélyezett nagy

VÉGELADÁS Pfeifer Vilmos

áruházában

Budapest, Kerepesi-ut 6. szám.
a nemzeti színház átellenében

	most	ezelőtt
1 vég 30 rőfös czérna-kanavász kitűnő minőségű	4 75	8 50
1 vég " " elsőrendű — —	5. 9	12 50
1 vég " " valódi rumburgi kanavász — —	6. 75	13 50
1 vég " " 4/széles creasz-vászon legjobb minőségű	5 —	9 25
1 vég 30 rőfös 5/4 széles	6 —	12 —
1 vég " " 4/4 " széiléziai vászon tiszta len	4 75	8 50
1 vég " " 3/8 " " " " " " " " " "	5 75	12 —
1 vég 30 rőfös 5/4 Chiffon, igen jó minőségű	4 75	11 50
1 vég " " 5/4 " " " " " " " " " "	6 —	13 50
1 vég " " 4/4 " " " " " " " " " "	5 25	9 50
1 vég " " 9/8 " " " " " " " " " "	6 —	12 —
1 vég " " 9/8 " " " " " " " " " "	7 75	15 50
1 vég " " 5/4 széles rumburgi vászon	8 50	21 —
1 vég 50 rőfös 5/4 széles	18 —	42 —
1 vég 5/4 széles lepedő-vászon varrás nélkül	7 25	16 50

Következő cikkek különös olcsó árban adatnak el.

	most	előtt
1 ablakfüggöny virágos — — — — —	1 35	2 80
1 " " legújabb arany csikkal — — — —	2 80	6 50
1 garnitúra ágytakaró (3 drb) virágos — — —	2 75	6 50
1 " " " " " " " " " " " " " "	6 50	18 —
1 " " " " " " " " " " " " " "	8 50	23 —
1 8/4 nagyságu tapesztri brüszel szőnyeg	7 50	20 50
1 10/4 " " " " " " " " " " " " " "	9 50	23 50
1 16/4 " " " " " " " " " " " " " "	12 —	30 —

Spárga-szőnyeg 8/4-es 2 75, 10/4-es 3 50, 12/4-es 4 75

Futó-szőnyeg 25, 30, 40, 50, kr. legjobb minőségű.

Téli kendők, legnagyobb fr. 2 50, 3 —, 4 —, 5 — legjobb minőségű

Barkét valódi szintartó 27, 30, 35, legfinomabb.

Női ruhák, felöltők, esőköpenyek, gyermek köpeny és bundák minden lehetőleg olcsó árban tulajdonok.

➤ Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. ➤

Meg nem felelő cikkek készséggel vissza vétetnek.
Rendelmény, mely 25 frtot meghalad, bérmentve küldetik.

HARMATH JOZSEF

könyv-, papirkereskedő- és könyvnyomdatulajdonos
TORDÁN.

Van szerencsém a t. cz. helybeli és vidéki vevőim szíves figyelmébe ajánlani dúsan berendezett s mai kor igényeinek teljesen megfelelő

Könyv- és Papirkereskedésemet,

a hol is mindennemű papir-, írószer-, iskolai mellék-, tankönyvek és regények stb, a legolcsóbb árak mellett kaphatók.

A midőn dúsan berendezett könyv- és papirkereskedésemet ajánlanám, megkívánom jegyezni, hogy felette nagy raktárt tartok körjegyzők, községi bírók, a közigazgatás, valamint a t. ltkész urak részére szükséges

nyomtatványokból,

melyek kiállítás, csin és olcsóság tekintetében felülmulnak minden nyomtatvány raktárt.

Olcsók és szép kiállításnak, miután szakértő nyomdai művezető áll rendelkezésemre, saját könyvnyomdamban.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Könyv- és papirkereskedéssel kapcsolatban egy dúsan berendezett

DISZMUÁRU ÜZLETET

állítottam fel, melyet sok gondnal s nagy költséggel rendeztem be. Itt mindennemű és olcsóság tekintetében páratlan tárgyak állanak t. vevőim rendelkezésére.

Diszes albumok, szép kivitelű emléktárgyak, gyermekjátékok, óraláncok, zseb-, bankjegy és szivartárczák, TAX-zsebképek, szemüvegek, és számtalan sok szebbnél-szebb pipere-tárgyak.

Dús választék! — Olcsó határozott árak!

Üzletem harmadik osztályát képezi az általam PÖLLÁK T. cégtől átvett ujonnan berendezett, s a kor kívánalmainak teljesen megfelelő — a legmodernebb öntésű betűkkel ellátott

KÖNYVNYOMDA

a hol mindennemű tudományos mű, verses könyvek, iskolai értesítők, évi jelentések, zarszámadások, vámbárczák, meghívók, nász-, gyászjelentések, falragaszok, szóval: egy könyvnyomda keretébe tartozó bármilyen munka, csinos kivitelben, olcsó árak mellett elkészítetik. Bátor vagyok felemlíteni, hogy könyvnyomdamban szakértő művezető alkalmaztam s nyomda-személyzetemet is aránylag megváltoztattam, s ezáltal azon kellems helyzetbe jutottam, hogy a felvállalt munkák pontosan és csinosan állítatnak ki, olcsóság tekintetében pedig versenyeznek minden ilyen vállalatá.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek. Csomagolás díjmentesen!

HARMATH JOZSEF kiadó-nyomdatulajdonos
TORDÁN.

Már megjelent

„TORDAIKÉPES-NAPTÁR“

csinos kiállításban, élethű illusztrációkkal, s magvas

beltartalommal.

➤ Ara csak 25 kr. ➤